

“สารนำรู้ในพระราชบัญญัติปุ๋ย (ฉบับแก้ไข) พ.ศ. ๒๕๕๐”

ศักดิ์เกษม สุนทรภัทร์

หัวหน้าฝ่ายปุ๋ยเคมี

ฝ่ายปุ๋ยเคมี ส่วนใบอนุญาตและขึ้นทะเบียน สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร

๑. ร่างพระราชบัญญัติปุ๋ยฉบับแก้ไขปี ๒๕๕๐ มีเนื้อหาสาระแตกต่างจากพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ๒๕๑๘

อย่างไรบ้าง

ปัจจุบันการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรมีมากขึ้น มีการส่งเสริมให้ใช้อินทรีย์วัตถุตลอดจนนำเทคโนโลยีทางชีวภาพเข้ามาใช้เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงบำรุงดินและเพิ่มคุณค่าของธาตุอาหารพืชมากขึ้น แต่พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่ใช้บังคับในปัจจุบัน มุ่งควบคุมปุ๋ยเคมีเป็นหลักโดยมิได้มีบทบัญญัติควบคุมปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ที่ชัดเจน เป็นเหตุให้มีปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ที่ไม่ได้คุณภาพออกสู่ท้องตลาด สมควรปรับปรุงการควบคุมปุ๋ยและบทกำหนดโทษ รวมทั้งบทบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการใช้ปุ๋ยที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของเกษตรกรและภาคการเกษตร

โครงสร้างของพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ๒๕๑๘ ประกอบด้วย ๕ หมวด ได้แก่

๑) หมวด คณะกรรมการปุ๋ย

๒) หมวด การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี

- ใบอนุญาตผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้า (สามปี)
- ใบอนุญาตขายหรือมีไว้เพื่อขายปุ๋ยเคมี (หนึ่งปี)
- ใบอนุญาตนำเข้าหรือสั่งปุ๋ยเคมีเข้ามาในราชอาณาจักร (ไม่เกินหนึ่งปี)
- ใบอนุญาตนำผ่านซึ่งปุ๋ยเคมี (ไม่เกินหกเดือน)

๓) หมวด หน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี

๔) หมวด การควบคุมปุ๋ยเคมี

๕) หมวด การประกาศ การขึ้นทะเบียน และการโฆษณาเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี เช่น ผู้ใดประสงค์จะผลิตหรือนำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งปุ๋ยเคมี...ต้องนำปุ๋ยเคมีชนิดนั้นมาขอขึ้นทะเบียน

๖) หมวด พนักงานเจ้าหน้าที่

๗) หมวด การพักใช้ใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาต

๘) หมวด ปุ๋ยอินทรีย์ ผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการค้าต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตภายในสามสิบวันนับแต่วันเริ่มดำเนินการ

๙) หมวด บทกำหนดโทษ

ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต ขาย มีไว้เพื่อขายหรือนำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร

- ปุ๋ยเคมีปลอม
- ปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐาน
- ปุ๋ยเคมีเสื่อมคุณภาพ

- ปุ๋ยเคมีที่ต้องขึ้นทะเบียน แต่มิได้ขึ้นทะเบียนไว้
- ปุ๋ยเคมีที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียน
- ปุ๋ยเคมีที่มีสารเป็นพิษ ที่อาจเป็นอันตรายแก่คน สัตว์ พืช หรือทรัพย์สินผสมอยู่

ร่างพระราชบัญญัติปุ๋ย ฉบับแก้ไขปี ๒๕๕๐

- เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการแก้ไขถ้อยคำ เพื่อขยายขอบเขตให้ครอบคลุมประเภทปุ๋ยที่เพิ่มขึ้น คือ ปุ๋ยชีวภาพ และปุ๋ยอินทรีย์ แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยาม
- เพิ่มบทบัญญัติในการควบคุมปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ เป็นรูปแบบ โครงสร้างเช่นเดียวกับปุ๋ยเคมี คือ ต้องมีใบอนุญาตและขึ้นทะเบียน
- เพิ่มบทบัญญัติเพื่อควบคุมการส่งออกปุ๋ย และอายุของใบอนุญาต ทำให้มีประเภทของใบอนุญาต เป็น
 - ๑) ใบอนุญาตผลิตปุ๋ยเคมีเพื่อการค้า (ห้าปี)
 - ๒) ใบอนุญาตผลิตปุ๋ยชีวภาพเพื่อการค้า (ห้าปี)
 - ๓) ใบอนุญาตผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการค้า (ห้าปี)
 - ๔) ใบอนุญาตขายปุ๋ย (หนึ่งปี)
 - ๕) ใบอนุญาตนำเข้าปุ๋ย (ไม่เกินหนึ่งปี)
 - ๖) ใบอนุญาตส่งออกปุ๋ย (ไม่เกินหนึ่งปี)
 - ๗) ใบอนุญาตนำเข้าปุ๋ย (ไม่เกินหกเดือน)
- แก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติบางกรณีให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น
 - ๑) การกำหนดกรรมวิธีการตรวจวิเคราะห์และเกณฑ์คลาดเคลื่อนสำหรับกรวิเคราะห์ตรวจสอบ ตัวอย่างปุ๋ย เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
 - ๒) การกำหนดห้องทดลองอื่น (นอกจากของทางราชการ) ในการตรวจวิเคราะห์ปุ๋ย
 - ๓) การกำหนดให้ผู้นำเข้า/ส่งออกปุ๋ย ต้องแจ้งการนำเข้า/ส่งออก ทุกครั้ง
 - ๔) ห้ามการส่งออกปุ๋ยชนิดใด ๆ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันการขาดแคลน
 - ๕) อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่
- แก้ไขปรับปรุง เพิ่มเติม บทกำหนดโทษ
 - ห้ามมิให้ผู้ใดผลิตเพื่อการค้า ขาย หรือนำเข้าปุ๋ย
 - ๑) ปุ๋ยปลอม
 - ๒) ปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐาน
 - ๓) ปุ๋ยเคมีเสื่อมคุณภาพ
 - ๔) ปุ๋ยชีวภาพต่ำกว่าเกณฑ์ หรือปุ๋ยอินทรีย์ต่ำกว่าเกณฑ์
 - ๕) ปุ๋ยที่ต้องขึ้นทะเบียน แต่มิได้ขึ้นทะเบียนไว้
 - ๖) ปุ๋ยที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียน
 - ๗) ปุ๋ยที่มีสารเป็นพิษเกินกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

๒. ร่างพระราชบัญญัติปุ๋ย ฉบับแก้ไขปี ๒๕๕๐ จะช่วยสร้างความชัดเจนให้กับการขึ้นทะเบียนและการควบคุมคุณภาพปุ๋ยเคมี ปุ๋ยชีวภาพ และปุ๋ยอินทรีย์ได้อย่างไร

ในพระราชบัญญัติฉบับแก้ไขปี ๒๕๕๐ ได้นิยามปุ๋ยไว้อย่างชัดเจน คือ

“ปุ๋ย” หมายความว่า สารอินทรีย์ อินทรีย์สังเคราะห์ อนินทรีย์ หรือจุลินทรีย์ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือทำขึ้นก็ตาม สำหรับใช้เป็นธาตุอาหารพืชได้ไม่ว่าโดยวิธีใด หรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมี กายภาพ หรือชีวภาพในดินเพื่อบำรุงความเติบโตแก่พืช

“ปุ๋ยเคมี” หมายความว่า ปุ๋ยที่ได้จากสารอนินทรีย์หรืออินทรีย์สังเคราะห์ รวมถึงปุ๋ยเชิงเดี่ยว ปุ๋ยเชิงผสม ปุ๋ยเชิงประกอบ และปุ๋ยอินทรีย์เคมี แต่ไม่รวมถึง

(๑) ปุ๋ยขาว ดินมาร์ล ปุ๋ยพลาสติก ยิปซัม โดโลไมต์ หรือสารอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๒) สารอนินทรีย์หรืออินทรีย์ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือทำขึ้นก็ตามที่มุ่งหมายสำหรับใช้ในการอุตสาหกรรมหรือกิจการอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“ปุ๋ยชีวภาพ” หมายความว่า ปุ๋ยที่ได้จากการนำจุลินทรีย์ที่มีชีวิตที่สามารถสร้างธาตุอาหาร หรือช่วยให้ธาตุอาหารเป็นประโยชน์กับพืช มาใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินทางชีวภาพ หรือทางชีวเคมี และให้หมายความรวมถึงหัวเชื้อจุลินทรีย์

“ปุ๋ยอินทรีย์” หมายความว่า ปุ๋ยที่ได้หรือทำมาจากวัสดุอินทรีย์ ซึ่งผลิตด้วยกรรมวิธีทำให้ขึ้น สับ หมัก บด ร่อน สกัด หรือด้วยวิธีการอื่น แต่ไม่ใช่ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยชีวภาพ

กำหนดมาตรการควบคุมปุ๋ย เพื่อเป็นการคุ้มครองให้เกษตรกรได้รับสินค้าที่มีคุณภาพ จึงห้ามมิให้ผลิตเพื่อการค้า ขาย หรือนำเข้า

- (ก) ปุ๋ยปลอม
- (ข) ปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐาน
- (ค) ปุ๋ยเคมีเสื่อมคุณภาพ เว้นแต่กรณีตามมาตรา ๓๑
- (ง) ปุ๋ยชีวภาพต่ำกว่าเกณฑ์ หรือปุ๋ยอินทรีย์ต่ำกว่าเกณฑ์
- (จ) ปุ๋ยที่ต้องขึ้นทะเบียน แต่มิได้ขึ้นทะเบียนไว้
- (ฉ) ปุ๋ยที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียน
- (ช) ปุ๋ยที่มีสารเป็นพิษเกินกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

กำหนดมาตรการในการขึ้นทะเบียนปุ๋ย ให้สอดคล้องกับการควบคุมปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ที่เพิ่มขึ้น สามารถควบคุม กำกับดูแล ให้มีการผลิตหรือนำเข้าปุ๋ยที่เหมาะสมกับพืชและสภาพพื้นที่เพาะปลูก ตลอดจนมีมาตรฐานการควบคุม การตรวจวิเคราะห์ โดยกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตผลิตปุ๋ย เพื่อการค้าหรือผู้รับใบอนุญาตนำเข้าปุ๋ยผู้ใดประสงค์จะผลิตหรือนำเข้าปุ๋ยชนิดอื่นใด นอกจากปุ๋ยเคมีมาตรฐานและปุ๋ยที่รัฐมนตรีกำหนด ต้องนำปุ๋ยชนิดนั้นมาขึ้นทะเบียนก่อนผลิตหรือนำเข้า ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยชีวภาพ และปุ๋ยอินทรีย์

๓. เมื่อร่างพระราชบัญญัติปฎิย ฉบับแก้ไขปี ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้แล้วเงื่อนไขในการผลิต การค้าขาย นำเข้าและส่งออกปฎิย จะแตกต่างไปจากเดิมอย่างไร

คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตและหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตต่าง ๆ ยังคงเหมือนเดิม แต่มีการกำหนดให้มีชนิดและอายุของใบอนุญาต เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการควบคุมปฎิยชีวภาพและปฎิยอินทรีย์ที่เพิ่มขึ้น และเพิ่มระยะเวลาในใบอนุญาตผลิตเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตมีความมั่นใจในการประกอบกิจการ คือ จากเดิมสามปี เป็นห้าปี

คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต

- ๑) เป็นเจ้าของกิจการ
- ๒) มีถิ่นที่อยู่หรือสำนักงานในประเทศไทย
- ๓) มีสถานที่ผลิตปฎิยเพื่อการค้า สถานที่ขายปฎิย สถานที่นำเข้าปฎิย สถานที่ส่งออกปฎิย หรือสถานที่เก็บปฎิย
- ๔) ใช้ชื่อในการประกอบพาณิชย์กิจไม่ซ้ำหรือคล้ายคลึงกับชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจของผู้รับใบอนุญาตอยู่แล้ว หรือผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตยังไม่ครบหนึ่งปี

หน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต เช่น

- ๑) ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตผลิตหรือขายปฎิยนอกสถานที่ที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต
- ๒) ผลิตหรือนำเข้าปฎิยไม่ตรงตามใบสำคัญการขึ้นทะเบียน
- ๓) จัดให้มีป้ายไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคารแสดงว่าเป็นสถานที่ดำเนินกิจการ (ผลิต นำเข้า ขาย หรือส่งออกปฎิย)
- ๔) การแสดงใบสำคัญการขึ้นทะเบียนปฎิยไว้ในที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่าย
- ๕) การวิเคราะห์ปฎิยเคมีทุกครั้งทีผลิตขึ้นก่อนนำออกจากสถานที่ผลิต
- ๖) การแจ้งการนำเข้า หรือ การส่งออกปฎิย (ซึ่งเดิมไม่มีการควบคุม)

๔. ประโยชน์ที่ประชาชนและเกษตรกรจะได้รับจากพระราชบัญญัติปฎิย ฉบับแก้ไขปี ๒๕๕๐ มีอะไรบ้าง

- ๑) มีบทบัญญัติควบคุมปฎิยชีวภาพและปฎิยอินทรีย์ที่ชัดเจน สามารถควบคุม กำกับ ผู้ประกอบการปฎิยได้อย่างเต็มที่
- ๒) ผู้บริโภค (ประชาชนและเกษตรกร) มีหลักประกันที่จะได้ปฎิยที่มีคุณภาพ
- ๓) มีการควบคุมเรื่องการโฆษณา เกษตรกรจะได้ไม่เข้าใจผิดในวิชาการด้านปฎิย จากคำโฆษณาต่าง ๆ ของพ่อค้า